

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
“Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського”**

МАТЕРІАЛИ

**VI Міжнародної наукової конференції студентів, молодих вчених та
науковців**

**«МЕТОДОЛОГІЯ ТА ТЕХНОЛОГІЯ СУЧАСНОГО
ФІЛОСОФСЬКОГО ПІЗНАННЯ»**

присвяченої 30-річчю створення кафедри філософії, соціології та
менеджменту соціокультурної діяльності та 205-річчю Університету
Ушинського

М. ОДЕСА - 2022

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
“Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського”**

**кафедра філософії, соціології та менеджменту соціокультурної
діяльності**

М А Т Е Р І А Л И

**VI Міжнародної наукової конференції студентів, молодих вчених та
науковців**

**«МЕТОДОЛОГІЯ ТА ТЕХНОЛОГІЯ СУЧАСНОГО
ФІЛОСОФСЬКОГО ПІЗНАННЯ»**

присвяченої 30-річчю створення кафедри філософії, соціології та
менеджменту соціокультурної діяльності та 205-річчю Університету
Ушинського

(Одеса, 20-21 травня 2022 року)

Одеса -2022

М 54 **Методологія та технологія сучасного філософського пізнання** //
Матеріали IV Міжнародної наукової конференції (Одеса, 20-21 травня 2022 р.)
135 с.

Рецензенти:

***Пальчинська Мар'яна Вікторівна** - доктор філософських наук, професор, завідувачка кафедри філософії, психології та педагогіки Державного університету інтелектуальних технологій і зв'язку,*

***Рибка Наталя Миколаївна** – кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії та методології науки Державного університету «Одеська політехніка»*

Збірник матеріалів VI Міжнародної наукової конференції «Методологія та технологія сучасного філософського пізнання» вміщує матеріали, які досліджують методологію сучасного пізнання; трансформаційні процеси в сучасному суспільстві; сучасні підходи до вивчення цінностей та ціннісних орієнтацій; філософію історії в сучасному вимірі; філософсько-освітні парадигми сучасного суспільства; філософію синергетики та філософські погляди Г.Сковороди у світлі сучасності. Рекомендовано для науковців, педагогів, докторантів, аспірантів, студентів.

Ухвалено до друку та розповсюдження мережею інтернет вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський державний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 11 від 30 червня 2022 року)

надбаннями.

Нині, коли Україна веде боротьбу з російськими агресорами благодійність та волонтерство є важливою потребою та тією ознакою, коли кожен може проявити свою позицію, сформовану гуманістичними цінностями, допомагаючи один одному подолати життєві труднощі.

Благодійництво в сучасних умовах досить важливий аспект, адже благодійність – це справа великих людей, для яких творити добро, допомагати іншим так само природно, як жити, дихати, працювати. Їхня допомога сприяє збереженню, примноженню і поширенню духовних цінностей у суспільстві. Відомо, що в процесі комунікаційної взаємодії здійснюються взаємний вплив людей один на одного, обмін різними ідеями, інтересами, почуттями. Створення духовно-патріотичного середовища сприятиме вихованню гармонійно розвиненої особистості, громадянина-патріота.

Список використаних джерел

1. Дяченко І. Українська аристократія козацької доби та її меценатство. – Режим доступу: <http://tur.kosiv.info/tourism-and-culture/304-djachenko-i-e-ukrajinska-arystokratija-kozackoji-doby-ta-jiji-mecenatstvo.html>
2. Закон України Про благодійну діяльність та благодійні організації. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17#Text>
3. Мигович І.І. Соціальна робота. – Ужгород: Освіта, 1997. – 190 с.
4. Пасічник М.С. Історія України: державницькі процеси, розвиток культури та політичні перспективи. – Київ: Знання, 2005. – 735 с.
5. Радченко Б. Чисті гроші на велику справу // Україна: барви життя. – 2005. – № 2-3. – С. 69–70.

Гюльхан Юлія Борисівна (м. Одеса) – аспірантка кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»,

Науковий керівник: Лісеєнко Олена Василівна (м.Одеса) – доктор соціологічних наук, професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

ЦІННІСТЬ СВОБОДИ В УКРАЇНСЬКІЙ МЕНТАЛЬНОСТІ

У поняттях «ментальність» та «свобода» є дещо парадоксальне, тому що кожний, хто їх використовує – від пересічного громадянина до вченого – вкладає в них власний смисл. Дійсно ці поняття багатозначні, складні, суперечливі. У науковій літературі зустрічається безліч визначень термінів «ментальність» та «свобода», проте кожний з нас відчуває, що ці терміни висловлюють цілком конкретні явища. Під національною ментальністю у найзагальнішому вигляді ми пропонуємо розглядати сукупність історично

сформованих установок і рис характеру народу, цінностей, стереотипів і архетипів, які мають специфіку поведінкового прояву. Вважаємо, що національна ментальність - це інтегрально-синкретичне утворення, у якому життєві сенси (цінності) народу становлять моделюючу домінуючу його світовідчуття, світосприйняття та світорозуміння.

Визначаючи свободу як філософське поняття, як прояв істинної свободи індивіда у суспільстві, зазначимо, що сучасне уявлення про свободу включає безперешкодний прояв і реалізацію внутрішнього потенціалу сутності людини в суспільстві[1]. Свобода відчувається індивідом, перш за все, як особисте почуття, тому у кожній особистості цінність свободи має різне значення. Від внутрішньої свободи індивіда, яка задається власною свідомістю та рівнем розвитку культури особистості, залежать її дії, поведінка, самовизначення та наявність можливості вибору. Відсутність вибору рівнозначне відсутності свободи.

Виявляється, що проявами національної ментальності можуть виступати уявлення про свободу і справедливість, істину, правду; знання та уявлення про своє природне та соціальне оточення; система способів оцінювання явищ і процесів, що відбуваються.

В українській ментальності свобода набула архетипічного статусу, тому що принцип свободи проходить крізь всю українську культуру та історію від князівської доби до сучасності. За свідченнями істориків, починаючи з Прокопія Кесарійського та Йордану, що описали антів і волинян IV - VII ст., український народ за можливості вибору завжди був орієнтований на плюралістичні, толерантні стосунки, які деякі вчені і суспільні діячі назвуть демократичною інтуїцією української нації. Елементи демократії були притаманні системі державного управління Київської Русі, були визначальними у суспільно-політичному житті Запорізької Січі. Козацько-селянська основа українського народу, на думку деяких сучасних дослідників, сформувала таку характерну рису ментальності українців, як неприйняття деспотії, волю до свободи. В XVII столітті Французький інженер Г. Боплан, працюючи в Україні, зазначив, що «українці над усе цінують волю, без якої жити не можуть» [2].

Навіть у Гімні сучасної України проголошується:

«... Душу й тіло ми положим за нашу свободу

І покажем, що ми, браття, козацького роду».

Свобода в українській ментальності виступає як честь та гідність людини. Тому ця висока цінність, яка потрібна українцям, мотивує їх в національно-визвольній боротьбі в різні епізоди української історії. Архетип свободи в українській ментальності мав онтологічні підстави в козацьких структурах, в досвіді місцевого самоврядування, в військовій практиці, та має досі онтологічні підстави в практиках політичного та економічного життя сучасного українського суспільства, в боротьбі України проти масштабного російського вторгнення в Україну 2022 року, інше.

Але треба зазначити, що для української ментальності характерне ірраціональне, містичне розуміння свободи, пов'язане з українською духовною традицією. Свобода наділяється або негативним змістом як свобода "від чогось" (від гноблення, приниження, зниження, інше), або розуміється містично

як свобода «в ім'я чогось», тобто в ім'я якоїсь високої мети, тобто більше поширений «негативний», ніж «позитивний» зміст свободи як свободи «для чогось». При цьому, корінною відмінністю від західної раціональної традиції є те, що свобода всіх розглядається як гарант свободи окремого громадянина, а не навпаки, як це прийнято в сучасній Європі.

Усвідомлення цінності свободи в українській ментальності, архетип свободи як і інші етнічні архетипи та цінності, філософія серця, софійність світу є передумовою затвердження історичних звершень українського народу в їх загальнолюдській значущості, свободі та гідності.

Список використаних джерел

1. Атаманюк З. М. Свобода як фактор соціокультурних трансформацій сучасного українського суспільства : монографія / З. М. Атаманюк. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2020. С. 87.
2. Наливойко Д. Оцінка Заходу – рецепція України в Західній Європі XI – XVIII. К, 1998. С 235.

Семко Яна Сергіївна (м. Одеса) – кандидат філософських наук, викладач кафедри всесвітньої історії та методології науки ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

СУЧАСНЕ ОСМИСЛЕННЯ ДИТИНСТВА У РАКУРСІ ПОСТМОДЕРНУ

Особливого значення філософське розуміння суті постмодерну та постмодернізму набуває для осмислення феномену дитинства – як у формах його історичного, так і сучасного буття. Дитинство як генеральний ресурс, умова та фактор збереження та розвитку будь-якого суспільства є найважливішим елементом соціокультурного життя народів. Усвідомлення цього зробило дитинство одним із найактуальніших об'єктів соціально-гуманітарних досліджень сучасності. Але разом з тим феномен дитинства, як і раніше, залишається одним з найбільш маловивчених та малозрозумілих соціальних явищ [8]. В даний час ще тільки позначаються підходи до розгляду даного соціального феномену в його цілісності, в тому числі у розумінні його ролі у суспільному житті. А між тим однією з головних соціокультурних характеристик суспільства є ставлення до дітей, і дитинство тут, з позицій сучасного соціально-філософського знання, не просто віковий етап розвитку індивіда, але особливий соціокультурний феномен. Він безпосередньо пов'язаний з феноменом соціокультурного середовища, в якому дитинство реалізує себе як своєрідний та фундаментальний соціальний інститут суспільства, який відповідає за відтворення, збереження та історичний розвиток людського роду. Постмодерн став новою формою соціокультурної реальності, що особливо впливає на феномен дитинства в суспільстві епохи глобалізації, ускладнення взаємозв'язків суспільних суб'єктів, наростання нових викликів